

УДК 634.741+634.745+634.14]:635.92:712.41
DOI <https://doi.org/10.32848/аграр.innov.2024.25.8>

УТИЛІТАРНА ЦІННІСТЬ ТА ДЕКОРАТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ ІРГИ, КАЛИНИ ТА АЙВИ

ПУЗІК Л.М. – доктор сільськогосподарських наук, професор
orcid.org/0000-0002-5465-2771

Державний біотехнологічний університет

ПУЗІК В.К. – доктор сільськогосподарських наук, професор
orcid.org/0000-0001-5028-9461

Державний біотехнологічний університет

БОНДАРЕНКО В.А. – кандидат сільськогосподарських наук, доцент
orcid.org/0000-0002-0883-7193

Державний біотехнологічний університет

МУЛЕНКО Я.О. – кандидат сільськогосподарських наук, асистент
orcid.org/0000-0001-9015-852X

Державний біотехнологічний університет

Постановка проблеми. Малопоширені плодові рослини є джерелом поповнення асортименту рослин для озеленення. Вони можуть бути використані в ландшафтному дизайні, коли виникає потреба залучити до пейзажної композиції рослини не тільки з певними декоративними якостями, а й смачними і корисними плодами. Плоди всіх малопоширених плодових рослин характеризуються підвищеним умістом біологічно активних речовин, тому можуть бути використані у повсякденному харчуванні в якості натуральних дієтичних добавок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання для озеленення плодових рослин місцевої флори відомо, щонайменше, з часів давньої Греції. В Україні використання традиційних і малопоширених плодових рослин завжди було елементом культури, актуальним воно є і сьогодні [1, 2, 3]. Серед плодових рослин, що часто використовуються для озеленення, є представники роду *Malus* з пурпурним забарвленням листків та квітками від білого кольору до темно-червоного: яблуня пурпурова (*M. purpurea*), яблуня Недзвецького (*M. Niedzwetzkyana*), Саржента (*M. Sargentii*), Зумі (*M. Zumi*), Сиккимська (*M. sikkimensis*), Хубейська (*M. hupehensis*), сливолиста (*M. Prunifolia*), ягідна (*M. Vaccata*) та інші. Плоди цих яблунь темно-червоні або жовті з червоним рум'янцем, соковиті, їстівні. Сорти яблуні домашньої (*M. domestica*) використовуються такі, що мають добру стійкість до несприятливих умов середовища і характеризуються потужним ростом. Слаборослі сорти яблуні домашньої і щеплені на карликових підщепах використовують для створення цікавих декоративних форм [4, 5]. Серед представників роду *Prunus* найбільшою популярністю користуються різноманітні форми і сорти декоративної вишні – сакура (*Prunus serrulata*), що характеризується не тільки махровими квітками, а ще й достатньою морозостійкістю. Квітки мають різний відтінок від бузкового до рожевого. Суцвіття дуже великі і щільно розміщені, що навіть закривають собою листки і гілки. Плоди дозрівають, але вони дрібні і кислі. У Японії ягоди і листки сакури вживають в їжу, з них готують вино та варення [6, 7]. Також використовується в озелененні вишня звичайна та повстиста [8], слива червонолиста (*Prunus cerasifera* Pissardii) [9]. Також відомо про використання

з цією ж метою представників роду *Rugos* (груша домашня, Каллері, снігова, іволиста) [10, 11].

Мета: описати народно-господарське значення і декоративну цінність таких плодових малопоширених рослин, як ірга канадська (*Amelanchier canadensis* Medik.), калина звичайна (*Viburnum opulus* L.), айва звичайна (*Cydonia oblonga* Mill.). Висвітлити можливість їх використання при створенні декоративного ландшафту, що має не тільки естетичне наповнення, а й господарсько цінне значення.

Результати досліджень. Серед великого різноманіття малопоширених плодових рослин, що мають і декоративні ознаки, можна виділити іргу, калину та айву. В Україні цікавість до представників роду *Amelanchier* Medik. (ірга) зумовлена їх високими смаковими та лікувально-дієтичними якостями плодів і декоративними ознаками [12].

Декоративність *ірги канадської* визначається виявом окремих морфологічних ознак, а саме рясними облістяністю, цвітінням і плодоношенням. Вона придатна для вирощування в арборетумі, дендропарках та для озеленення населених пунктів. Із рослин ірги можна формувати алеї, ажурні живоплоти (добре переносить підстригання), вони ефектні у групових і поодиноких посадках, мають гарний вигляд на тлі інших насаджень або будівель.

Декоративні ознаки видів *Amelanchier* виявляються впродовж року: навесні – за рахунок квіток біло-кремового кольору, що мають легкий аромат; на початку літа – за рахунок плодів: спочатку вони зелені, з часом на них з'являється рожевий рум'янець, стиглі плоди зазвичай синьо-пурпурові; взимку пагони ірги графічно виділяються на тлі снігового покриву. Декоративними є і листки: під час розпускання – біло-повстяні, згодом – зелені, зелено-сизі, зелено-червоні, восени – жовті, помаранчеві, червоні, пурпурові. Найбільш поширеною саме як плодова культура є ірга канадська (*A. canadensis*): висота рослин – від 2 до 18 м; гілки розлогі, на відкритих місцях може утворювати широку, округлу крону; листки великі (до 10 см завдовжки і близько 4 см завширшки), молоді – густо опушені з обох боків, можуть мати червоні відтінки, згодом стають зеленими, восени – з помітним осіннім червоним або жовтим забарвленням; китиці

прямі або пониклі; плоди округлі, великі (до 20 мм у діаметрі), чашолистки при плодах відігнуті вбік або прямостоячі. Плоди мають солодкий і приємний смак. Маса плодів 3–7 г. Плоди схожі на дрібні яблучка: круглі, до 8 мм в діаметрі, чорні, не осипаються. М'якоть соковита, приємна, прісно-солодка на смак. Вид зростає на рівнинних прибережних ділянках, берегах водоймищ, у світлих лісах; може зростати на кам'янистих ґрунтах та ґрунтах з підвищеною кислотністю; досить зимостійкий [13, 14].

Ірга канадська характеризується майже одночасним раннім досяганням плодів, що припадає на кінець червня–початок липня [15]. Плоди ірги містять понад 9 % цукрів, близько 0,03 мг% каротину, 25,5 мг% аскорбінової кислоти, понад 1 % органічних кислот (переважно яблучну), провітамін А (0,2–1,0 мг%), барвні та дубильні речовини, мікроелементи (мідь, свинець і кобальт) [16].

Ірга канадська самоплідна. Промислове плодоношення починається на 3–5-й рік, а пік плодоношення припадає на 8-й. Триває плодоношення до 20-го року. Середня врожайність – 4,5 кг з рослини. Ягоди використовують у свіжому вигляді, заморожують, сушать, роблять джеми, компоти, варення [17, 18].

Перше обрізування ірги проводять відразу після посадки, вкорочуючи пагони приблизно наполовину. У наступні 2–3 роки формують кілька найсильніших пагонів. Якщо рослина потребує коригувального обрізування, щоб змінити форму або розмір, то вкорочують багаторічні пагони відразу після цвітіння, щоб забезпечити цвітіння та плодоношення на наступний рік. У куща раз на два роки можна видаляти найстаріші пагони, залишаючи таку ж кількість з молоді порослі. Повне омолодження старих кущів досягається радикальним обрізуванням всіх гілок практично під корінь.

Культура добре розмножується напівздерев'янілими живцями, які беруть у 5–6-річних рослин в середині літа. Всі листки обривають, крім двох верхніх, які обрізають наполовину. Живці нарізають з верхніх частин пагонів, довжиною 15–20 см, перед посадкою їх треба на ніч покласти в стимулятор росту, потім добре промити. Висаджувати на відстані 5 см, під кутом, на глибину 7–10 см. Поява і ріст нового листя означає, що кількість коренів утворилася достатня для пересаджування у відкритий ґрунт.

При розмноженні насінням його беруть тільки зі свіжих ягід поточного врожаю. В кінці літа його висівають в родючий ґрунт, мульчують і добре поливають. Через два роки отримують саджанці. Можна розмножувати іргу і поділом куща при пересадці: кущ розрізають на кілька частин, залишаючи по два здорових і сильних пагони [19].

Калина звичайна (*Viburnum opulus* L.), як і всі інші види калини, відрізняються високою декоративністю, але у доповнення до цього є добрим медоносом, лікарською та харчовою рослиною [20, 21]. Вона добре гармоніює в насадженнях із горобиною звичайною, горбиною домашньою, іргою канадською, аронією, що важливо при плануванні зелених ландшафтів в рамках декоративного садівництва [22].

Калина звичайна росте в усіх районах України, особливо багато її в Лісостепу, Карпатах. Вона має високі декоративні якості у періоді цвітіння та досягання плодів. Червоні плоди залишаються на гілках після опадання з них листків до грудня–лютого. Рослина досить добре переносить обрізування, що дає змогу сформувати крону будь-якої конструкції і розміру. Листки калини мають гарну форму і восени набувають красивого забарвлення. Квітки зібрані в складні щиткоподібні суцвіття діаметром 5–10 см на квітконосах з шести-восьми галузень; у центрі суцвіття зібрані дрібні (діаметром близько 5 мм), білі двостатеві квітки, а з країв – великі (до 2,5 см діаметром), яскраво-білі стерильні квітки. Її кущі висаджують поодинокі або невеликими групами в парках, сквериках, створюють загорожі. Під час озеленення значного ефекту можна досягти, висадивши поряд з калиною звичайною кущі садового жасмину, спіреї, кизильника, гортензії, хеномелесу. Калина відрізняється довговічністю і має відносно швидкий ріст. Кущі калини розростаються внаслідок утворення горизонтальних відсадків.

За масою одного плоду виділяють форми дрібноплідні (0,30–0,40 г); середньоплідні (0,41–0,60 г); великоплідні (0,61–0,90 г); дуже великоплідні (більше 0,91 г). За забарвленням стиглих плодів у калини звичайної виділяють форми оранжеві, яскраво-червоні, червоні, темно-червоні. Форма плодів буває куляста, куляста з загостреною верхівкою; еліпсоподібна, еліпсоподібні з загостреною верхівкою [23, 24].

Плоди калини звичайної містять 14,3–15,7 % сухих речовин, 4,5–9,5 % цукрів, 1,8–2,2 % органічних кислот (ізовалеріанова, каприлова, мурашина та ін.), 26,5–47,2 мг% вітаміну С, 987,2–1219,0 мг% Р-активних сполук, 97 мг% фосфору, 38 мг% калію, 2–2,8 мг% каротину, 0,38 % пектинових речовин, 0,34 % танінів і барвників, гіркий глікозид вібурнин, дубильні та інші речовини. Кора гілок містить глікозид вібурнин, органічні кислоти (ізовалеріанову, каприлову, капринову, лінолеву, мурашину, оцтову, церотинову), ситостеролин, си-тостерин, флабофени, мирициловий спирт, дубильні та смолисті речовини, вітаміни С і К [25, 26].

Айва звичайна, або довгаста, (*Cydonia oblonga* Mill.) є в Україні інтродукованою рослиною. Батьківщиною її є Кавказ і Центральна Азія. Айва – найкраща слабокотта середньоросла підщепа для груші. Дуже добре розмножується відсадками, живцями та насінням (схожість насіння за осіннього висіву у відкритий ґрунт, з обов'язковим мульчуванням листям або іншим органічним матеріалом, сягає 95 %) [27].

Вона використовуються як плодова рослина, але є дуже цінною лікарською рослиною. З лікарською метою використовують плоди, насіння, листки. Плоди айви багаті на органічні кислоти, серед яких є лимонна, аскорбінова, яблучна, хінна, шикімова, щавлева та фумарова. Насіння айви містить 21 амінокислоту, серед яких є незамінні. Листки містять велику кількість фенолів та кальція. Плоди та насіння використовують у фармакології для отримання препаратів з лікування дихальних шляхів та кишківника, а листки – антиконцерогенних препаратів. 100 г фрукта містять 30 мг заліза, що є для

людини добовою нормою. Вміст пектину в деяких сортах сягає 3,25 %. Основна кількість пектину розміщена навколо насіння і в самому насіннику, тому при виготовленні желе та конфітурів їх не слід видаляти [28, 29].

Сучасні сорти айви звичайної мають такі генетичними особливості: висока зимостійкість генеративних бруньок (рослина витримує до -30...-35 °С); пізні цвітіння, завдяки чому квітки не пошкоджуються весняними заморозками; висока регенераційна здатність – пошкоджені рослини швидко відновлюються за один–два вегетаційні періоди. Здатність швидко регенерувати використовується для формування рослин у вигляді куща з кількома штамбами. Продуктивний період таких рослин становить 50–60 років, щорічний урожай – 80–100 кг з дерева. У айви відсутня періодичність плодоношення, оскільки генеративні бруньки формуються на однорічному прирості, навесні з короткого облістяного генеративного пагона розвивається поодинокі квітка, що дає можливість економніше витратити пластичні речовини і виключає можливе перевантаження надлишковою зав'яззю [30].

Маса плодів айви звичайної 250–300 г (у окремих сортів, наприклад, Марія, можуть сягати 700 г), яблуко-та грушоподібні, жовтого і оранжевого забарвлення. Айва є також посухостійкою і жаростійкою рослиною (може втримувати до +36 °С), невибагливою і пластичною. Завдяки тому, що листки і плоди мають повстiane опушення, рослина характеризується пило-, газо- та димостійкістю. Споживання айви не обмежується практично жодними протипоказаннями, окрім індивідуальної непереносимості. Цікаво, що слово «мармелад» походить від португальської назви айви – «мармело» [31].

Айва – красиве листопадне дерево, до 2,5–3 м заввишки, діаметр крони сягає 4–5 м. Квітки великі, діаметром 4–5 см, блідо-рожеві, з ніжним ароматом. Айва починає плодоносити на 3–4-й рік після садіння, рослини живуть до 70–100 років. Айва зацвітає за середньодобової температури повітря 17...18 °С, коли мине небезпека весняних приморозків. Цвітіння триває 10–14 днів.

Основною підщепою культурної айви є айва (сіянці і рослини, отримані у вегетативний спосіб). Використовують також глід, горобину і грушу. Приживлюваність щеп айви на айві – 95 %, на груші – 90 %, горобині – 70 %.

Оскільки айва є самобезплідною культурою, на ділянці саду рекомендують садити не менше, ніж два сорти, щоб забезпечити перехресне запилення. Висаджені рослини формують: пагони укорочують на 1/3 або 1/2 довжини, залежно від сили росту кожного. Слабкі пагони обрізують трохи або зовсім не обрізують. Незалежно від терміну садіння обрізування айви краще виконувати навесні. Щорічне обрізування є обов'язковою умовою рясного цвітіння і доброго плодоношення айви: укорочення однорічних пагонів і проріджування крони [32].

Висновки. Отже, такі малопоширені рослини, як ірга канадська, калина звичайна та айва звичайна мають безсумнівну цінність як плодів, лікарських і декоративні рослини. Вони непримхливі, тому можуть використо-

уватися для створення насаджень, що не потребують прискіпливого догляду. Оскільки вони добре реагують на обрізування і добре піддаються формуванню, то це дає змогу використовувати їх і в якості солітерів, що будуть мати додатковий ефектний вигляд не тільки під час цвітіння, а й плодоношення.

Група малопоширених плодкових рослин, що придатні для вирощування на території України, доволі багаточисельна. Завдяки селекційній роботі вона буде поповнюватися інтродукованими видами і новими сортами, що надає можливості розширення асортименту рослин з декоративними і господарсько цінними властивостями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Коваленко А. Плодові рослини в ландшафтній архітектурі на прикладі м. Біла Церква. *Молодь – аграрній науці і виробництву. Інноваційні технології в агрономії, землеустрої, електроенергетиці, лісовому та садово-парковому господарстві: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти, 19 травня 2022 року*. Білоцерківський НАУ. 2022. С. 51–55. URL: https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/tezy_agro_stud_19.05.22.pdf#page=51
2. Вітенко В. А. Підсумки вирощування вегетативних підщеп для формового різноманіття *Malus Alba L.* *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.9. С. 34–40. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2015/25_9/8.pdf.
3. Кузнецов С. І., Слюсар С. І., Кузнецова М. С. Інтродукція деревних рослин в Україні: минуле, сучасне та майбутнє. *Лісове і садово-паркове господарство*. 2017. № 11. URL: <https://www.journals.nubip.edu.ua/index.php/Lis/article/view/8810/8121>.
4. Масальський В. П., Олешко О. Г. Досвід використання представників роду *Malus Mill.* в озелененні м. Біла Церква. *Вісник Малинського фахового коледжу*. Малин. 2022. Вип. 1. С. 220–231. URL: <https://visnyk.mltk.co.ua/article/view/292108/285270>
5. Юхименко Ю. С. Таксономічний склад і загальний стан представників роду (*Malus Mill.*) в колекції Криворізького Ботанічного саду НАН України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2023. Т. 33. № 6. С. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.36930/40330601>
6. Опалко А. І., Косар К. П., Опалко О. А. Перспективи використання *Prunus serrulata Lindl.* в озелененні. *Різнманіття фітобіоти та її збереження*. 2017. С. 77–80. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/11960/1/18Opalko.pdf>
7. Поліщук В. В., Струтинська Ю. В. Перспективи застосування різних форм сакури в моносадах. *Актуальні проблеми, шляхи та перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства, урбоекології та фітомеліорації: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 21 вересня 2023 р.)*. Біла Церква: БНАУ, 2023. С. 5–8. URL: https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/actual_prob_landsh_arhitek_21.09.23.pdf#page=5
8. Тищенко Н. М., Кухарська М. О. Особливості використання красивоквітух представників родини *Rosaceae Juss.* в озелененні Голосіївського району

- м. Києва. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Лісівництво і декоративне садівництво*. 2013. Вип. 187, № 3. С. 78–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnu_lis_2013_187_3_14
9. The complete chloroplast genome sequence of *Prunus Cerasifera* Ehrh. 'Pissardii' (Rosaceae) / Y. Huo, M. Yan, X. Zhao, Z. Zhu, Z. Yuan. *Mitochondrial DNA Part B. Resources*. 2019. Vol. 4, Issue 2. P. 3744–3745. DOI: <https://doi.org/10.1080/23802359.2019.1681314>
 10. Опалко О. А., Кучер Н. М. Посттравматичні регенераційні процеси у представників *Rugus communis* L. і *P. salicifolia* Pall. *Автохтонні та інтродуковані рослини*. 2016. Вип. 12. С. 165–175. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001000183>
 11. Мамчур Т. В. Інтродуковані деревні та кущові рослини в озелененні студмістечка Уманського національного університету садівництва. *Глобальні наслідки інтродукції рослин в умовах кліматичних змін: Матеріали міжнародної наукової конференції присвяченої 30-річчю Незалежності України*. Київ: Ліра-К, 2021. С. 151–155. URL: https://libn.ids.md/sites/default/files/imag_file/%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BA%D0%B8%20%D1%96%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%80%D0%BE%D1%8-1%D0%BB%D0%B8%D0%BD%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%BA%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%202021.pdf#page=151
 12. Опалко А. І., Опалко О. А., Андриєнко О. Д. Представники *Amelanchier Medik.* у НДП «Софіївка» НАН України. *Вісті біосферного заповідника «Асканія-Нова»*. 2012. Вип. 14. С. 194–198. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3090/1/Andrienko_3.pdf
 13. Андриєнко О. Д. Характеристика морфолого-декоративних ознак представників роду *Amelanchier Medik.* у національному дендрологічному парку «Софіївка» НАН України. *Інтродукція рослин*. 2015. № 4. С. 59–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/IR_2015_4_9
 14. Opalko A. I., Andrienko O. D., Opalko O. A. Taxonomic composition and changes in system of *Amelanchier Medik.* genus. *Studia Biologica*. 2015. Vol. 9, № 2. P. 181–190. DOI:10.30970/sbi.0902.434
 15. Куліш Володимир. Строки плодоношення найбільш цінних екзотів в дендропарку Прикарпатського університету. *Вісник Прикарпатського університету. Біологія*. 2002. № 2. С. 17–19. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/18735>
 16. Lachowicz S., Oszmiański J., Pluta S. The composition of bioactive compounds and antioxidant activity of Saskatoon berry (*Amelanchier alnifolia* Nutt.) genotypes grown in central Poland. *Food Chemistry*. 2017. Vol. 235. P. 234–243. DOI:10.1016/j.foodchem.2017.05.050
 17. Олейнікова О. М. Ірга. Садові декоративні рослини. Харків: Веста, 2010. С. 119. URL: <https://archive.org/details/saddekrosli/page/104/mode/1up?view=theater>
 18. Lim T. K. Edible medicinal and non-medicinal plants. Vol. 1, Fruits Dordrecht, The Netherlands: Springer, 2012. С. 656–687. DOI: 10.1007/978-90-481-8660-0
 19. Меженський В. Садова Ірга для промислового саду. *Садівництво по-українськи*. 2016. № 2. С. 96–100. URL: https://www.academia.edu/45569505/%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%92_%D0%A1%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%96%D1%80%D0%B3%D0%B0_%D0%B4%D0%B%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%81%D0%B0%D0%B4%D1%83_%D0%A1%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%BF%D0%BE_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_2016_2_%D0%A1_96_100
 20. Гибало В., Тихий Т. Сорти калини звичайної (*UIBURNUM OPULUS*) селекції Дослідної станції помології ім. ЛП Симиренко. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Аграрія*. 2018. Вип. 22, № 1. С. 227–232. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/613373.pdf>
 21. Демченко О. О. Декоративність видів роду *Viburnum L.* в умовах Правобережного Лісостепу України. *The 8th International scientific and practical conference "Science, society, education: topical issues and development prospects" (July 5-7, 2020) SPC "Sci-conf.com.ua"*, Kharkiv, Ukraine. 2020. С. 25–29. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12031/1/SCIENCE-SOCIETY-EDUCATION_TOPICAL-ISSUES-AND-DEVELOPMENT-PROSPECTS_5-7.07.20.pdf#page=25
 22. Оцінка нових селекційних форм калини звичайної за екологічними і господарсько цінними ознаками / В. В. Москалець, Т. З. Москалець, Ю. М. Барат, О. Б. Овезмирадова, О. М. Невмержицька. *Наукові горизонти*. 2020. № 08 (93). С. 125–132. DOI: 10.33249/2663-2144-2020-93-8-125-132
 23. Заячук В. Я., Цибуля В. С. Види роду Калина (*Viburnum L.*) в озелененні населених місць. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.11. С. 30–38. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_11/30_Zaj.pdf
 24. Лозинська Т. П. Використання представників роду *Viburnum* в побуті, медицині, лісовому господарстві, фітомеліорації та озелененні. *Основні, малопоширені і нетрадиційні види рослин – від вивчення до освоєння (сільськогосподарські і біологічні науки): Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках VIII наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2023», 2 березня 2023 р., с. Крути, Чернігівська обл. ДС «Маяк» ЮБ НААН: у 2 т. Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В. М., 2023. Т. 2. С. 206–211. URL: <https://ovoch.com/assets/files/conference/tezu/tom-2-02-03-2023.pdf>*
 25. Гибало В. М., Тихий Т. І. Господарсько-біологічна оцінка сортів і форм калини звичайної (*Viburnum opulus L.*). *Садівництво*. 2012. Вип. 66. С. 83–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sadiv_2012_66_14
 26. Шестопал Галина. Цінність ягід у раціоні людини. *Ягідник*. 2021. № 3. С. 102–104. URL: <http://www.jagodnik.info/tsinnist-yagid-u-ratsioni-lyudyny/>
 27. Бут А. А. Біологічні основи розмноження айви довгастої в Лісостепу України. *Інтродукція рослин*. 2000.

- № 3–4. С. 121–124. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001037533>
28. A Review on Quince (*Cydonia oblonga*): A Useful Medicinal Plant / S. M. Sajid, M. Zubair, M. Waqas, M. Nawaz, Z. Ahmad. *Global Veterinaria*. 2015. Вип. 14, №4. С. 517–524. DOI: 10.5829/idosi.gv.2015.14.04.93154
 29. Перспективність використання екстрактів листя айви та шроту винограду для створення лікарського засобу у формі гелю на основі поліметилсиліоксану / Г. В. Загорій, О. В. Кузнецова, В. Є. Буцька, Т. В. Джан, О. Г. Тимченко. *Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика*. 2014. Вип. 23(3). С. 539–554. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpnsmarо_2014_23%283%29_82
 30. Клименко С. В. Генетико-біологічні основи успішної адаптації айви довгастої (*Cydonia oblonga* Mill.) в умовах інтродукції. *Селекційно-генетична наука і освіта (Парієві читання). Матеріали X Міжнародної наукової конференції (19 березня 2021 р.)*. Умань. 2021. С. 87–92. URL: <https://genetics.udau.edu.ua/assets/files/01.01.2021-2022-konferen-parievi-chitannya/konferenc-parievi-chitannya-2021-berezen.pdf#page=87>
 31. Левківська Т. М., Дуцак О. В. Айва – перспективна сировина для промислового перероблення. *Продовольчі ресурси*. 2023. Вип. 11, № 20. С. 54–60. DOI: <https://doi.org/10.31073/foodresources2023-20-06>
 32. Клименко Світлана. Пектин у перспективі. *Садівництво по-українськи*. 2020. № 2. URL: <https://agrotimes.ua/article/pektyn-u-perspektyvi/>
- REFERENCES:**
1. Kovalenko, A. (2022). Plodovi roslyny v landshaftnii arkhitekturi na prykladi m. Bila Tserkva. *Molod – ahraarii nauksi i vyrobnytstvu. Innovatsiini tekhnologii v ahrononii, zemleustroi, elektroenerhetytsi, lisovomu ta sadovo-parkovomu hospodarstvi*. [Fruit plants in landscape architecture on the example of Bila Tserkva. *Youth – agricultural science and production. Innovative technologies in agronomy, land management, electricity, forestry and horticulture*]. Bilotserkivskiyi NAU. P. 51–55. URL: https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/tezy_agro_stud_19.05.22.pdf#page=51 [in Ukrainian].
 2. Vitenko, V. A. (2015). Pidsumky vyroshchuvannya vehetativnykh pidshchep dlia formovoho riznomanittia Morus Alba L. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. 25.9. [Results of growing vegetative rootstocks for Morus Alba L. form diversity. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. 25.9]. P. 34–40. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2015/25_9/8.pdf. [in Ukrainian].
 3. Kuznetsov, S. I., Sliusar, S. I., & Kuznetsova, M. S. (2017). Introduktsiia derevnykh roslyn v Ukraini: mynule, suchasne ta maibutnie. *Lisove i sadovo-parkove hospodarstvo*. [Introduction of woody plants in Ukraine: past, present and future. *Forestry and horticulture*]. (11). URL: <https://www.journals.nubip.edu.ua/index.php/Lis/article/view/8810/8121>. [in Ukrainian].
 4. Masalskyi, V. P., & Oleshko O. H. (2022). Dosvid vykorystannia predstavnykiv rodu Malus Mill. v ozelenenni m. Bila Tserkva. *Visnyk Malynskoho fakhovoho koledzhu*. [Experience of using representatives of the genus Malus Mill. in the landscaping of Bila Tserkva. *Bulletin of the Malinsky Vocational College*]. 1. P. 220–231. URL: <https://visnyk.mltk.co.ua/article/view/292108/285270> [in Ukrainian].
 5. Yukhymenko, Yu. S. (2023). Taksonomichnyi sklad i zahalnyi stan predstavnykiv rodu (*Malus* Mill.) v kolektsii Kryvorizkoho Botanichnoho sadu NAN Ukrainy. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. [Taxonomic composition and general status of representatives of the genus (*Malus* Mill.) in the collection of the Kryvyi Rih Botanical Garden of the National Academy of Sciences of Ukraine. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*]. 33(6). P. 7–12. doi: <https://doi.org/10.36930/40330601> [in Ukrainian].
 6. Opalko, A. I., Kosar, K. P., & Opalko O. A. (2017). Perspektyvy vykorystannia *Prunus serrulata* Lindl. v ozelenenni. *Riznomanittia fitobioty ta yii zberezheniia*. [Prospects for the use of *Prunus serrulata* Lindl. in landscaping. *Phytobiota diversity and its conservation*]. P. 77–80. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/11960/1/18Opalko.pdf> [in Ukrainian].
 7. Polishchuk, V. V., & Strutynska, Yu. V. (2023). Perspektyvy zastosuvannia riznykh form sakury v monosadakh. *Aktualni problemy, shliakhy ta perspektyvy rozvytku landshaftnoi arkhitektury, sadovo-parkovoho hospodarstva, urboekolohii ta fitomeliorsii*. [Prospects for the use of various forms of sakura in monogardens. *Actual problems, ways and prospects for the development of landscape architecture, horticulture, urban ecology and phytoremediation*]. Bila Tserkva: BNAU. P. 5–8. URL: https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tezy/actual_prob_landsh_arhitek_21.09.23.pdf#page=5 [in Ukrainian].
 8. Tyshchenko, N. M., & Kukharska, M. O. (2013). Osoblyvosti vykorystannia krasyvokvituchykh predstavnykiv rodyny Rosaceae Juss. v ozelenenni Holiivskoho raionu m. Kyieva. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy: Lisivnytstvo i dekoratyvne sadivnytstvo*. [Features of the use of beautiful flowering representatives of the family Rosaceae Juss. in the greening of the Holiiv district of Kyiv. *Scientific bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine: Forestry and decorative horticulture*]. 187(3). P. 78–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_lis_2013_187_3_14 [in Ukrainian].
 9. Huo, Y., Yan, M., Zhao, X., Zhu, Z., & Yuan, Z. (2019). The complete chloroplast genome sequence of *Prunus Cerasifera* Ehrh. ‘Pissardii’ (Rosaceae). *Mitochondrial DNA Part B. Resources*. 4(2). P. 3744–3745. doi: <https://doi.org/10.1080/23802359.2019.1681314>
 10. Opalko, O. A., & Kucher, N. M. (2016). Posttravmatychni reheneratsiini protsesy u predstavnykiv *Pyrus communis* L. i *P. salicifolia* Pall. *Avtokhtonni ta introdukovani roslyny*. [Post-traumatic regeneration processes in representatives of *Pyrus communis* L. and *P. salicifolia* Pall. *Autochthonous and introduced plants*]. 12. P. 165–175. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001000183> [in Ukrainian].
 11. Mamchur, T. V. (2021). Introdukovani derevnita kushchovi roslyny v ozelenenni studmistechnika Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva. *Hlobalni naslidky introduktsii roslyn v umovakh klimatychnykh zmin*. [Introduced tree and bush plants in the landscaping of the campus of the Uman National University of Horticulture. *Global consequences of the introduction of plants in the conditions of climate change*]. Kyiv: Lira-K. P. 151–155.

- URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/%20D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BA%D0%B8%20%D1%96%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B8%D0%BD%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%BA%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%202021.pdf#page=151 [in Ukrainian].
12. Opalko, A. I., Opalko, O. A., & Andriienko, O. D. (2012). Predstavnyky Amelanchier Medik. u NDP «Sofiivka» NAN Ukrainy. *Visti biosferneho zapovidnyka «Askaniia-Nova»*. [Representatives of Amelanchier Medik. in the National Dendrological Park «Sophiivka» of the National Academy of Sciences of Ukraine. *News of the Biosphere Reserve «Askania-Nova»*]. 14. P. 194–198. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3090/1/Andrienko_3.pdf [in Ukrainian].
 13. Andriienko, O. D. (2015). Kharakterystyka morfoloho-dekoratyvnykh oznak predstavnykiv rodu Amelanchier Medik. U natsionalnomu dendrolohichnomu parku «Sofiivka» NAN Ukrainy. *Introduktsiia roslyn*. [Characteristics of morphological and decorative features of representatives of the genus Amelanchier Medik. In the Sofiivka National Dendrological Park of the National Academy of Sciences of Ukraine. *Introduction of plants*]. (4). P. 59–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/IR_2015_4_9 [in Ukrainian].
 14. Opalko, A. I., Andriienko, O. D., & Opalko, O. A. (2015). Taxonomic composition and changes in system of Amelanchier Medik. genus. *Studia Biologica*. 9(2). P. 181–190. doi:10.30970/sbi.0902.434
 15. Kulish, Volodymyr. (2002). Stroky plodonoshennia nabilsh tsinnykh ekzotiv v dendroparku Prykarpatskoho universytetu. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Biologhiia*. [Fruiting periods of the most valuable exotics in the Arboretum of the Carpathian University. *Bulletin of the Carpathian University. Biology*]. (2). P. 17–19. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/18735> [in Ukrainian].
 16. Lachowicz, S., Oszmiański, J., & Pluta, S. (2017). The composition of bioactive compounds and antioxidant activity of Saskatoon berry (Amelanchier alnifolia Nutt.) genotypes grown in central Poland. *Food Chemistry*. 235. P. 234–243. doi:10.1016/j.foodchem.2017.05.050
 17. Olieinikova, O. M. (2010). Irha. *Sadovi d ekoratyvni roslyny*. [Amelanchier canadensis. *Garden decorative plants*]. Kharkiv: Vesta. P. 119. URL: <https://archive.org/details/saddekros/104/mode/1up?view=theater> [in Ukrainian].
 18. Lim, T. K. (2012). Edible medicinal and non-medicinal plants. *Vol. 1, Fruits Dordrecht*. The Netherlands: Springer, S. 656–687. doi: 10.1007/978-90-481-8660-0
 19. Mezhenyskyi, V. (2016). Sadova Irha dlia promyslovoho sadu. *Sadivnytstvo po-ukrainsky*. [Garden Amelanchier for an industrial garden. *Gardening in Ukrainian*]. (2). P. 96–100. URL: https://www.academia.edu/45569505/%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%92_%D0%A1%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%96%D1%80%D0%B3%D0%B0_%D0%B4%D0%BB%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%81%D0%B0%D0%B4%D1%83_%D0%A1%D0%B0%D0%B4%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%BF%D0%BE_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96_2016_2_%D0%A1_96_100 [in Ukrainian].
 20. Hybalo, V., & Tykhyi, T. (2018). Sorty kalyny zvychnoi (UIBURNUM OPULUS) selektsii Doslidnoi stantsii pomolohii im. LP Symyrenka. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Ahronomiia*. [Varieties of viburnum (UIBURNUM OPULUS) selection of the Research Station of Pomology named after LP Simyrenko. *Bulletin of the Lviv National Agrarian University. Agronomy*]. 22(1). P. 227–232. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewBy-FileId/613373.pdf> [in Ukrainian].
 21. Demchenko, O. O. (2020). Dekoratyvnist vydiv rodu Viburnum L. v umovakh Pravoberezhnoho Lisostepu Ukrainy. *The 8th International scientific and practical conference “Science, society, education: topical issues and development prospects”*. [Decorativeness of species of the genus Viburnum L. in the conditions of the Right Bank Forest-Steppe of Ukraine. *The 8th International scientific and practical conference “Science, society, education”*]. Kharkiv, Ukraine. P. 25–29. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12031/1/SCIENCE-SOCIETY-EDUCATION_TOPICAL-ISSUES-AND-DEVELOPMENT-PROSPECTS_5-7.07.20.pdf#page=25 [in Ukrainian].
 22. Moskalets, V. V., Moskalets, T. Z., Barat, Yu. M., Ovezmyradova, O. B., & Nevmerzhytska, O. M. (2020). Otsinka novykh selektsiinykh form kalyny zvychnoi za ekolohichnymi i hospodarsko tsinnymi oznakamy. *Naukovi horyzonty*. [Evaluation of new breeding forms of viburnum according to ecological and economically valuable characteristics. *Scientific horizons*]. (08 (93)). P. 125–132. doi: 10.33249/2663-2144-2020-93-8-125-132 [in Ukrainian].
 23. Zaiachuk, V. Ya., & Tsybulia, V. S. (2013). Vydy rodu Kalyna (Viburnum L.) v ozelenenni naselenykh mist. *Naukovi visnyk NLTU Ukrainy*. [Species of the Viburnum genus (Viburnum L.) in the landscaping of populated areas. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*]. 23.11. P. 30–38. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2013/23_11/30_Zaj.pdf [in Ukrainian].
 24. Lozinska, T. P. (2023). Vykorystannia predstavnykiv rodu Viburnum v pobuti, medytsyni, lisovomu hospodarstvi, fitomelioratsii ta ozelenenni. *Osnovni, maloposhyreni i netradytsiini vydy roslyn – vid vyvchennia do osvoien-nia (silskohospodarski i biologichni nauky)*. [The use of representatives of the genus Viburnum in everyday life, medicine, forestry, phytoremediation and landscaping. *Basic, rare and non-traditional types of plants – from study to development (agricultural and biological sciences)*]. 2. Obukhiv. P. 206–211. URL: <https://ovoch.com/assets/files/conference/tezu/tom-2-02-03-2023.pdf> [in Ukrainian].
 25. Hybalo, V. M., & Tykhyi, T. I. (2012). Hospodarsko-biologichna otsinka sortiv i form kalyny zvychnoi (Viburnum opulus L.). *Sadivnytstvo*. [Economic and

- biological evaluation of varieties and forms of viburnum (*Viburnum opulus* L.). *Gardening*. 66. P. 83–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sadiv_2012_66_14 [in Ukrainian].
26. Shestopal, Halyna. (2021). Tsinnist yahid u ratsioni liudyny. *Yahidnyk*. [The value of berries in the human diet. *Patch of berries*] (3). P. 102–104. URL: <http://www.jagodnik.info/tsinnist-yagid-u-ratsioni-lyudyny/> [in Ukrainian].
 27. But, A. A. (2000). Biologichni osnovy rozmnozhenia aivy dovhostoi v Lisostepu Ukrainy. *Introduktsiia roslyn*. [Biological basis of quince reproduction in the forest-steppe of Ukraine. *Introduction of plants*]. (3–4). P. 121–124. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001037533> [in Ukrainian].
 28. Sajid, S. M., Zubair, M., Waqas, M., Nawaz, M., & Ahmad, Z. (2015). A Review on Quince (*Cydonia oblonga*): A Useful Medicinal Plant. *Global Veterinaria*. 14(4). P. 517–524. doi: 10.5829/idosi.gv.2015.14.04.93154
 29. Zahorii, H. V., Kuznietsova, O. V., Butska, V. Ye., Dzhan, T. V., & Tymchenko, O. H. (2014). Perspektyvnist vykorystannia ekstraktiv lystia aivy ta shrotu vynohradu dlia stvorennia likarskoho zasobu u formi heliu na osnovi polimetylsiloksanu. *Zbirnyk naukovykh prats spivrobitchnykiv NMAPO im. P. L. Shupyka*. [Prospects of using extracts of quince leaves and grape meal to create a medicinal product in the form of a gel based on polymethylsiloxane. *Collection of scientific works of employees of NMAPO named after P. L. Shupyk*]. 23(3). P. 539–554. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpnmapo_2014_23%283%29_82 [in Ukrainian].
 30. Klymenko, S. V. (2021). Henetyko-biologichni osnovy uspishnoi adaptatsii aivy dovhostoi (*Cydonia oblonga* Mill.) v umovakh introduktsii. *Selektsiino-henetychna nauka i osvita (Pariievi chytannia)*. [Genetic and biological bases of successful adaptation of quince (*Cydonia oblonga* Mill.) in conditions of introduction. *Breeding and genetic science and education (Pariav readings)*]. Uman. P. 87–92. URL: <https://genetics.udau.edu.ua/assets/files/01.01.2021-2022-konferen-parievi-chitannya/konferen-parievi-chitannya-2021-berezen.pdf#page=87> [in Ukrainian].
 31. Levkivska, T. M., & Dushchak, O. V. (2023). Aiva – perspektyvna syrovyna dlia promysloвого pereroblenia. *Prodovolchi resursy*. [Quince is a promising raw material for industrial processing. *Food resources*]. 11(20). P. 54–60. doi: <https://doi.org/10.31073/foodresources2023-20-06> [in Ukrainian].
 32. Klymenko, Svitlana. (2020). Pektyn u perspektyvi. *Sadivnytstvo po-ukrainsky*. [Pectin in perspective. *Gardening in Ukrainian*]. (2). URL: <https://agrotimes.ua/article/pektyn-u-perspektyvi/> [in Ukrainian].

Пузік Л.М., Пузік В.К., Бондаренко В.А., Муленок Я.О. Утилітарна цінність та декоративні властивості ірги, калини та айви

Серед плодів малопоширених рослин ірга канадська, калина звичайна та айва звичайна займають особливе місце, оскільки мають не тільки лікувальне, їстівне, але і декоративне значення. На основі проаналізованих джерел наукової літератури встановлено, що можна використовувати іргу канадську, калину звичайну і айву звичайну у ландшафтному дизайні, оскільки

окремі морфологічні ознаки та біологічні особливості, забезпечують їх сприйняття як елементів садово-паркового дизайну.

Метою досліджень було висвітлення народно-господарського значення і декоративної цінності плодів малопоширених рослин, як ірга канадська (*Amelanchier canadensis* Medik.), калина звичайна (*Viburnum opulus* L.), айва звичайна (*Cydonia oblonga* Mill.) та можливість їх використання при створенні декоративного ландшафту, що має не тільки естетичне наповнення, а й господарсько цінне значення.

Методи досліджень. Доступні джерела досліджували методами теоретичного аналізу, порівняння й узагальнення, а також користувались загальноприйнятими методиками написання оглядових статей.

Результати. Проаналізовано народно-господарське значення, декоративну цінність та фізико-хімічний склад плодів ірги канадської, калини звичайної та айви звичайної. Визначено, що плоди досліджуваних малопоширених плодів культур мають високі смакові, лікувально-дієтичні якості, а самі рослини відзначаються декоративними особливостями та пластичні у формуванні, що забезпечує їх сприйняття як елементів ландшафтного дизайну.

Висновки. Отже, іргу канадську, калину звичайну та айву звичайну слід вважати достатньо зимо- та посухостійкими. Ці рослини мають високу декоративність і можуть бути використані для озеленення міських територій та ділянок різного призначення. Вивчення життєздатності та господарської цінності обраних рослин показало, що всі досліджувані рослини належать до групи перспективних для впровадження також в культуру.

Ключові слова: малопоширені рослини, плодіві рослини, озеленення, ландшафтний дизайн, харчова цінність

Pusik L.M., Pusik V.K., Bondarenko V.A., Muliенок Ya.O. Utilitarian value and decorative properties of Amelanchier canadensis, Viburnum opulus and quince

Among the rare fruit-bearing plants, the Amelanchier canadensis, Viburnum opulus and quince occupy a special place, as they have not only medicinal, edible, but also decorative value. On the basis of the analyzed sources of scientific literature, it was established that it is possible to use the Canadian dogwood, common viburnum, and common quince in landscape design, since certain morphological features and biological features ensure their perception as elements of garden and park design.

The purpose of the research was to highlight the national and economic importance and decorative value of rare fruiting plants, such as Amelanchier canadensis (*Amelanchier canadensis* Medik.), Viburnum opulus (*Viburnum opulus* L.), quince (*Cydonia oblonga* Mill.) and the possibility of their use in creating a decorative landscape, which has not only aesthetic content, but also economic value.

Methods. The available sources were studied by the methods of theoretical analysis, comparison and generalization, and also used the generally accepted methods of writing review articles.

Results. The economic value, decorative value, and physicochemical composition of the fruits of the Amelanchier canadensis, Viburnum opulus and quince were analyzed. It was determined that the fruits of the researched rare fruit

crops have high taste, medicinal and dietary qualities, and the plants themselves are distinguished by decorative features and plastic in formation, which ensures their perception as elements of landscape design.

Conclusions. Therefore, *Amelanchier canadensis*, *Viburnum opulus* and quince should be considered sufficiently winter- and drought-resistant. These plants are

highly decorative and can be used for greening urban areas and plots of various purposes. The study of the viability and economic value of the selected plants showed that all the studied plants belong to the group of promising ones for introduction into culture as well.

Key words: uncommon plants, fruit plants, gardening, landscape design, nutritional value.